

Gymnasial yrkesutbildning 2015

UF0548

I denna beskrivning redovisas först administrativa och legala uppgifter om undersökningen samt dess syfte och historik. Därefter redovisas undersökningens innehåll och tillförlitlighet samt hur den genomförs och hur man kan ta del av resultaten. Genom att klicka på en rubrik i innehållsförteckningen kommer man direkt till aktuellt avsnitt.

Innehållsförteckning

A	Allmänna uppgifter	2
A.1	Ämnesområde	2
A.2	Statistikområde	2
A.3	SOS-klassificering	2
A.4	Statistikansvarig	2
A.5	Statistikproducent	2
A.6	Uppgiftsskyldighet	3
A.7	Sekretess och regler för behandling av personuppgifter	3
A.8	Gallringsföreskrifter	3
A.9	EU-reglering	3
A.10	Syfte och historik	3
A.11	Statistikanvändning	4
A.12	Uppläggning och genomförande	4
A.13	Internationell rapportering	5
A.14	Planerade förändringar i kommande undersökningar	5
B	Kvalitetsdeklaration	5
B.0	Inledning	5
B.1	Innehåll	6
1.1	Statistiska målstorheter	6
1.1.1	Objekt och population	6
1.1.2	Variabler	6
1.1.3	Statistiska mått	8
1.1.5	Referenstider	8
1.2.	Fullständighet	8
B.2	Tillförlitlighet	9
2.1	Tillförlitlighet totalt	9
2.2	Osäkerhetskällor	9
2.2.1	Urval	9
2.2.2	Ramtäckning	10
2.2.3	Mätning	10
2.2.4	Svarsbortfall	11
2.2.5	Bearbetning	14
2.2.6	Modellantaganden	14
2.3	Redovisning av osäkerhetsmått	15
B.3	Aktualitet	15

3.1	Frekvens	15
3.2	Framställningstid.....	15
3.3	Punktlighet	15
B.4	Jämförbarhet och sammanvändbarhet.....	15
4.1	Jämförbarhet över tiden.....	15
4.2	Jämförbarhet mellan grupper	15
4.3	Sammanvändbarhet med annan statistik	15
B.5	Tillgänglighet och förståelighet	16
5.1	Spridningsformer.....	16
5.2	Presentation	16
5.3	Dokumentation	16
5.4	Tillgång till primärmaterial	16
5.5	Upplysningstjänster.....	16

A Allmänna uppgifter

A.1 Ämnesområde

Ämnesområde: Utbildning och forskning

A.2 Statistikområde

Statistikområde: Befolkningens utbildning

A.3 SOS-klassificering

Tillhör (SOS) Ja

För undersökningar som ingår i Sveriges officiella statistik gäller särskilda regler när det gäller kvalitet och tillgänglighet, se Förordningen om den officiella statistiken (2001:100).

A.4 Statistikansvarig

Myndighet/organisation: Statistiska Centralbyrån
Postadress: 701 89 Örebro
Besöksadress: Klostergatan 23
Kontaktperson: Mattias Fritz
Telefon: 019-17 62 67
Telefax: --
E-post: fornamn.efternamn@scb.se

A.5 Statistikproducent

Myndighet/organisation: Statistiska Centralbyrån
Postadress: 701 89 Örebro
Besöksadress: Klostergatan 23
Kontaktperson: Mattias Fritz
Telefon: 019-17 62 67
Telefax: --
E-post: fornamn.efternamn@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet föreligger inte enligt lagen om den officiella statistiken (SFS 2001:99).

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204). På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

A.8 Gallringsföreskrifter

Bevarandebehovet är under utredning. Under tiden sparas registret på SCB.

A.9 EU-reglering

Undersökningen omfattas inte av någon EU-reglering.

A.10 Syfte och historik

Sveriges gymnasieutbildning förändrades i och med den nya läroplanen GY 2011. Ett syfte med reformen var att eleverna på yrkesprogrammen skulle bli bättre förberedda för yrkeslivet. Under vårterminen 2014 gick den första kullen av gymnasieelever ut inom läroplanen GY 2011. Den här undersökningen genomfördes under våren 2015 och vänder sig till den grupp som gått ett yrkesprogram inom läroplanen GY 2011 och gick ut gymnasiet under vårterminen 2014.

Syftet med undersökningen är att ta reda på hur många som fått arbete sedan de gick ut sin yrkesutbildning, hur väl utbildningen matchat arbetsuppgifterna, hur många som är arbetslösa samt beskriva upplevd kvalitet på yrkesutbildningen.

De viktigaste målstorheterna är:

- Sysselsättningsstatus ett år efter avslutad gymnasial yrkesutbildning.
- Överrensstämmelse mellan inriktning på utbildningen och arbetsuppgifterna ett år efter avslutad gymnasial yrkesutbildning.
- Upplevd kvalitet inom det gymnasiala yrkesprogrammet.

Genomförandet av undersökningen är beslutat i samråd med "Användarrådet för befolkning, demografi och utbildning", där det finns representanter från Högskoleverket, Skolverket, Arbetsförmedlingen, Stockholms universitet, Utbildningsdepartementet, Sveriges kommuner och landsting, Finansdeparte-

mentet, Socialdepartementet, Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (IFAU) och Institutet för social forskning (SOFI).

Specifika önskemål från deltagare vid ett konsumentmöte i februari 2015 har också tagits i beaktning vid planering av undersökningen. Vid konsumentmötet fanns representanter från Utbildningsdepartementet, Skolverket, Myndigheten för yrkeshögskolan och LO.

A.11 Statistikanvändning

De viktigaste användarna av statistiken är Skolverket, Utbildningsdepartementet, Myndigheten för yrkeshögskolan och andra myndigheter. Statistiken används som ett underlag för att få information om hur gymnasieeleverna upplever att yrkesutbildningen fungerar och för beskrivningar av de möjligheter som olika yrkesprogram ger för inträde och etablering på arbetsmarknaden.

A.12 Uppläggning och genomförande

Population och urval

För att kunna uttala sig om en population från en urvalsundersökning behöver bland annat en urvalsram skapas som avgränsar populationen väl. Urvalsramen i denna urvalsundersökning skapades från Skolverkets elevregister för gymnasieskolan där en rad avgränsningar gjordes:

- Endast elever som fanns i yrkesprogram (inkl. RX) i årskurs 3 vid 15 okt mätningen 2013 (avser elever läsåret 2013/14) dock endast elever inom läroplanen GY11 (ej LPF94), ca 37 000 elever.
- Vidare ska eleven ha funnits i årskurs 1 enligt GY11 (oavsett program) vid 15 okt mätningen 2011 för att säkerställa att de påbörjade en utbildning enligt läroplanen GY11, totalt ca 36 000 elever.
- För att tillhöra rampopulationen skulle de också vara folkbokförda i Sverige den 31 januari 2015.

Urvalet drogs som ett stratifierat obundet slumpmässig urval, där 26 stratum bildades via variabeln kön och de 13 yrkesprogram som finns (inkl. RX). Under datainsamlingsperioden drogs sedan ett suburval för att koncentrera bortfallsuppföljningen via telefonintervjuer i syfte att reducera eventuell bortfallsrisk.

Formulering av frågor

SCB har formulerat frågorna i undersökningen i samråd med statistikanvändarna och mättekniker på SCB, som är specialister på frågekonstruktion. Utmaningen var att göra en webbenkät, en pappersenkät och ett telefonintervjuformulär som alla passade för respektive metod utan att ge uppenbara modeffekter, dvs. att mätmetoden har inverkan på hur en viss person svarar på en viss fråga. Frågeformuläret innehöll 21 nummerade frågor, några av dem hade delfrågor vilket genererade totalt 32 frågor.

Datainsamling

Undersökningen genomfördes som en enkätundersökning med telefonuppföljning. Ett missiv med inloggningsuppgifter till webblanketten skickades ut den 10 april 2015. Sedan skickades 3 påminnelser till dem som inte besvarat frågeblanketten. Ett tack- och påminnelsekort skickades den 17 april. En första påminnelse som också innehöll en pappersenkät skickades den 24 april och en andra påminnelse med ny pappersenkät den 5 maj. Samtliga utskick hade inloggningsuppgifter till webbenkäten. Den 25 maj började telefonintervjuare att ringa till ett urval (3016 personer) av de som dittills inte besvarat frågeblanketten i ett syfte att reducera eventuell bortfallsskevheter. Datainsamlingen avslutades den 12 juni 2015. Det fanns möjlighet att besvara webbenkäten under hela insamlingsperioden.

A.13 Internationell rapportering

Ingen internationell rapportering sker.

A.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar

Ingen kommande undersökning är planerad.

B Kvalitetsdeklaration

B.0 Inledning

SCB deklarerar kvaliteten i sina undersökningar enligt ett kvalitetsbegrepp som består av fem huvudkomponenter:

- (1) **Innehåll**, som framför allt gäller statistikens målstorheter.
- (2) **Tillförlitlighet**, som avser osäkerhetskällor och hur dessa påverkar statistiken.
- (3) **Aktualitet**, som omfattar tidsaspekter som spelar roll för hur väl statistiken beskriver nuläget.
- (4) **Jämförbarhet och sammanvändbarhet**, som avser möjligheter till jämförelser, över tiden och mellan grupper, samt till att använda statistiken tillsammans med annan statistik.
- (5) **Tillgänglighet och förståelighet**, som avser statistikens fysiska tillgänglighet och dess förståelighet.

I SCB:s MIS 2001:1 Kvalitetsbegrepp och riktlinjer för kvalitetsdeklaration av officiell statistik ges generella beskrivningar och definitioner av SCB:s kvalitetsbegrepp och de olika kvalitetskomponenterna, se www.scb.se.

För mer information om kvalitetsbegreppet för officiell statistik och en mer detaljerad redovisning av innebörden i de fem huvudkomponenterna, se rapporten *Kvalitetsbegrepp och riktlinjer för kvalitetsdeklaration av officiell statistik (MIS2001:1)* i serien *Meddelande i samordningsfrågor för Sveriges officiella statistik*. Publikationen finns på SCB:s webbplats.

B.1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

De viktigaste målstorheterna är:

- Sysselsättningsstatus ett år efter avslutad gymnasial yrkesutbildning.
- Överensstämmelse mellan inriktning på utbildningen och arbetsuppgifterna ett år efter avslutad gymnasial yrkesutbildning.
- Upplevd kvalitet inom det gymnasiala yrkesprogrammet.

1.1.1 Objekt och population

Objekt

Statistikens objekt är individer.

Målpopulation

Målpopulationen var personer som gått tredje året på ett gymnasialt yrkesprogram under läsåret 2013/14 enligt *Läroplan, examensmål och gymnasiegemensamma ämnen för gymnasieskola 2011 (Gy 2011)*. Det innebär att personerna i målpopulationen måste ha påbörjat sitt första år under hösten 2011.

Rampopulation

Undersökningens rampopulation bestod av samtliga personer som i Skolverkets elevregister påbörjade ett gymnasieprogram hösten 2011 och som gick tredje året på ett gymnasialt yrkesprogram läsåret 2013/14 enligt GY11. För att tillhöra rampopulationen skulle de också vara folkbokförda i Sverige den 31 januari 2015. Rampopulationen bestod av totalt 35 713 personer.

1.1.2 Variabler

Variabler i statistiken

Nedanstående variabler är de viktigaste i den officiella statistiken:

Huvudsaklig sysselsättning

Arbete som huvudsaklig sysselsättning

Arbetsuppgifternas överensstämmelse med inriktning utbildningen

Utbildning som huvudsaklig sysselsättning

Arbetslöshet

Kvalitet på skolförlagd utbildning

Kvalitet på arbetsplatsförlagd utbildning

Av sekretessskäl redovisas inte resultat som bygger på tre observationer eller färre. Skattningar med för stor urvalsosäkerhet redovisas inte heller.

Insamlade variabler

Variablerna insamlades dels via frågor i post-/webbenkät och telefonintervjuer, dels från Skolverkets elevregister och Registret över totalbefolkningen med aktualitet 31 mars 2015.

Enkät-/intervjuvariabler

Nedan definieras de viktigaste variablerna i statistiken. Övriga variabler samt samtliga svarsalternativ i varje fråga finns redovisade i enkäten som återfinns i dokumentationen *SCBDOK* under *Statistikens framtagning* på SCB:s webbplats, www.scb.se/UF0548.

Huvudsaklig sysselsättning under veckan 6 april – 12 april 2015: Undersökningsspersonen gör själv en bedömning utifrån fasta svarsalternativ vad hen gjorde mest under veckan 6-12 april 2015. Endast ett alternativ får anges.

Svarsalternativen är:

- Utbildning
- Arbete betalt av arbetsgivare eller kunder
- Arbete, arbetspraktik eller liknande med ersättning från Försäkringskassan
- Arbetssökande eller arbetslös
- Föräldraledig
- Sjukskriven mer än en vecka
- Annan huvudsaklig sysselsättning

Överrensstämmelse mellan inriktning på yrkesprogrammet och arbetsuppgifterna 6-12 april 2015: Undersökningsspersonen gör själv en bedömning utifrån fasta svarsalternativ till hur stor del arbetsuppgifterna överensstämmer med den inriktning som den gymnasiala yrkesutbildningen hade som avslutades ett år tidigare.

Svarsalternativen är:

- Till stor del
- Till viss del
- Inte alls

Upplevd kvalitet inom det gymnasiala yrkesprogrammet: Undersökningsspersonen gör själv en bedömning utifrån fasta svarsalternativ avseende kvaliteten på olika delmoment inom skolförlagd respektive arbetsplatsförlagd utbildning. Delmomenten för skolförlagd utbildning är undervisning, kursinnehåll, läromedel, studiemiljö, studievägledning, handledning i gymnasiearbetet. Delmomenten för arbetsplatsförlagd utbildning är stöd från handledare, stöd från skolan, arbetsuppgifter, arbetsmiljö.

Svarsalternativen är:

- Hög kvalitet
- Medel
- Låg kvalitet

Registervariabler

Från Skolverkets elevregister hämtades uppgifter om studievägs kod, yrkesprogram, inriktning på program, lärling/ej lärling, typ av huvudman, typ av avgångsbetyg, avgången/ej avgången, behörig till högskolestudier, avklarade poäng för läsåret 2013/14.

Från Registret över totalbefolkningen hämtades uppgifter kön och svensk/utländsk bakgrund och från Utbildningsregistret hämtades uppgifter om föräldrarnas högsta utbildningsnivå.

1.1.3 Statistiska mått

De statistiska storheterna (parametrarna) utgörs av summor och kvoter. De viktigaste målstorheterna i undersökningen är:

- Sysselsättningsstatus ett år efter avslutad gymnasial yrkesutbildning.
- Överrensstämmelse mellan inriktning på utbildningen och arbetsuppgifterna ett år efter avslutad gymnasial yrkesutbildning.
- Upplevd kvalitet inom det gymnasiala yrkesprogrammet.

De summor som redovisas är skattat antal personer med en viss egenskap. Storheter av typen kvot redovisas främst i form av skattad andel personer med en viss egenskap. Skattningarna redovisas med ett flertal gruppindelningar, vilka beskrivs i avsnitt 1.1.4 Redovisningsgrupper.

1.1.4 Redovisningsgrupper

Statistiken redovisas på nedanstående redovisningsgrupper eftersom de bedöms kunna förklara skillnader i svarsmönster mellan objekt i populationen eller att de ingår som obligatoriska redovisningsgrupper i det socialstatistiska systemet (ENAR).

- Kön
- Typ av avgångsbetyg
- Yrkesprogram
- Lärling/ej lärling
- Typ av huvudman
- Svensk/utländsk bakgrund
- Födelseland
- Föräldrarnas högsta utbildningsnivå
- Kommun

1.1.5 Referenstider

Statistiken avser främst förhållanden och aktiviteter under 6 - 12 april 2015.

1.2. Fullständighet

Urvalet är stratifierat så att jämförelser ska vara möjliga åtminstone mellan kön och program, men det är även möjligt att redovisa efter fler redovisningsgrupper så länge det finns tillräckligt många observationer i grupperna.

B.2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Ett statistikvärdes tillförlitlighet/osäkerhet beror på den totala avvikelser (totala felet) mellan skattningen och målstorheten. Det totala felet kan beskrivas enligt följande:

Totala felet = Urvalsfel + Täckningsfel + Bortfallsfel + Mätfel + Bearbetningsfel

I denna undersökning förekommer samtliga typer av fel. Den osäkerhet som orsakas av att skattningarna baseras på ett urval uppskattas med hjälp av 95 procentiga konfidensintervall. Det har dock inte genomförts några metodstudier för att kunna redovisa kvantitativa mått över storleken på andra osäkerhetskällor än urvalsfelet.

Under respektive avsnitt kan endast bedömningar om de olika felens effekt på skattningarna ges. Det är alltså viktigt att tänka på att de redovisade konfidensintervallen endast innefattar storleken på urvalsfelet.

2.2 Osäkerhetskällor

2.2.1 Urval

Urval

Rampopulationen hämtas från Skolverkets elevregister. Den omfattade ca 35 713 personer. Undersökningens rampopulation bestod av samtliga elever som påbörjat ett gymnasieprogram inom läroplanen GY11 under höstterminen 2011 och som gick tredje året på ett yrkesprogram under läsåret 2013/14. För att tillhöra rampopulationen skulle de också vara folkbokförda i Sverige den 31 januari 2015.

Urvalet drogs som ett stratifierat obundet slumpmässig urval, där 26 stratum bildades via variabeln kön och de 13 yrkesprogram som finns (inklusive riksrekryterande utbildningar, RX). Urvalets omfattade totalt 12 000 individer.

Tabell 1. Stratifieringsvariabler

Kön	Program
1 Man	1 Bygg och anläggning
2 Kvinna	2 Barn och fritid
	3 El och energi
	4 Fordon och transport
	5 Handel och administration
	6 Hotell och turism
	7 Hantverk
	8 Industritekniska
	9 Naturbruk
	10 Restaurang och livsmedel
	11 Riksrekryterande utbildningar
	12 VVS och fastighet
	13 Vård och omsorg

Under datainsamlingsperioden drogs sedan ett suburval för att koncentrera bortfallsuppföljningen via telefonintervjuer i syfte att reducera eventuell bortfallsskevhet. Suburvalet omfattade 3 016 personer och drogs från bortfalls-mängden i det ordinarie urvalet. Dessa fördelades jämt mellan programmen.

Urvalsosäkerhet

I en urvalsundersökning är alltid skattningarna behäftade med fel beroende på att endast en delmängd (ett urval) av populationen studeras. Detta fel kallas urvalsfel. Denna slumpmässiga osäkerhet kvantifieras i form av konfidensintervall, som beräknats med hjälp av ett av SCB egenutvecklat estimationsprogram, ETOS. Ett approximativt 95- procentigt konfidensintervall för en skattning bildas genom:

skattning $\pm 1,96$ * (medelfelet för skattningen)

Talet 1,96 motsvarar konfidensgraden 95 procent. Med ett 95-procentigt konfidensintervall menas att det sökta värdet på målstorheten med 95 procents sannolikhet ligger inom intervallets gränser, om andra fel än urvalsfel är försumbara och urvalet är tillräckligt stort.

2.2.2 Ramtäckning

Det förekommer täckningsbrister i denna undersökning. Omfattningen av täckningsbristerna är okända, men under datainsamlingen framkom information om viss övertäckning. 45 personer svarade att de inte studerade på ett gymnasialt yrkesprogram under läsåret 2013/14 trots att de enligt registeruppgift gjort det. Ett fåtal personer hade också flyttat utomlands vid tiden för datainsamlingen. Undertäckningen, dvs att personer som studerade på ett gymnasialt yrkesprogram under läsåret 2013/14 utan att finnas med i rampopulationen kan antas vara försumbar. Täckningsbristernas effekt på skattningarna är svåra att bedöma då ingen särskild studie gjorts av täckningsfel. Effekterna skiljer sig troligen åt mellan olika frågor. Den sammantagna bedömningen är ändå att täckningsfelen bör vara små.

2.2.3 Mätning

Mätförfarandet

Undersökningspopulationen är ungdomar och hänsyn har tagits till att denna grupp generellt inte medverkar i undersökning i lika hög grad som äldre. Frågeformuläret hade bara 21 nummerade frågor, 32 frågor inklusive delfrågor. Pappersenkäten omfattade fyra sidor plus omslag. Frågorna formulerades enkelt och svarsalternativen var fasta och ofta dikotoma av typen ”Ja”/”Nej”, för att undvika effekterna av att intervjumetoden kan ge mer positiva svar än enkätmetoden.

Undersökningen har genomförts som en kombinerad webb-/enkät-/intervjuundersökning. Stora resurser har lagt på att skapa mätinstrument som minimerar risken för så kallade modeffekter, dvs. att skillnader i skattningar som kan hänföras till de olika insamlingsmetoderna uppstår. Mätfelens effekt på skattningarna är svåra att bedöma då ingen särskild studie gjorts av mätfel, däremot har resultaten granskats avseende insamlingsmetod.

Det finns en mängd olika mättekniska svårigheter med att blanda insamlingsmetoder. Forskning pekar bland annat på att människor tenderar att svara mer positivt på attitydfrågor i intervjusituationer jämfört med att på egen hand fylla i enkät. För att avhjälpa problemet kan mätskalan utökas med fler steg för att i efterhand slå samman steg till den planerade redovisningsskalan. Detta undveks dock i denna undersökning då många svarsalternativ passar dåligt att läsas upp i intervjusituationen. Istället begränsades antalet attitydfrågor i frågeformuläret. Men det finns ett fåtal attitydfrågor där skalan är glidande från negativ till positiv eller tvärtom och för några av dessa gäller just detta att svaren från telefonintervjuerna är mer positiva än enkätsvaren och framför allt webbsvaren. I fråga 19 och 20 bedöms kvaliteten i utbildningens olika moment och svarsalternativen var "Hög", "Medel" och "Låg" för de 10 delfrågorna. Skillnaden i andelen som svarat "Hög" kvalitet, det positiva svaret, varierar med mellan 1 och 18 procentenheter för de 10 delfrågorna till intervjugruppens favör. Om det är fråga om selektionseffekter (dvs. att olika grupper väljer att svara via olika modes) eller fråga om mode-effekter (dvs. att mätmetoden har inverkan på hur en viss person svarar på en viss fråga) är svårt att ta reda på utan en experiment-situation. Något experiment har inte genomförts inom ramen för denna undersökning. De kontroller som gjorts på insamlat datamaterial indikerar dock att det kan finnas mode-effekter för vissa attitydfrågor.

Tabell 2. Andel svar per insamlingsmetod efter kön. Procent.

	Webbenkät	Pappersenkät	Telefonintervju	Totalt
Kvinna	19,8	22,8	57,4	100,0
Man	12,7	13,0	74,3	100,0

För mer information om utseende och innehåll i frågeformulär, se dokumentationen *SCBDOK* under Statistikens framtagning på SCB:s webbplats, www.scb.se/UF0548.

2.2.4 Svartsbortfall

Svartsbortfall, vanligen förkortat till bortfall, uppstår när värden på en eller flera observationsvariabler (t.ex. registervariabler eller enkätfrågor) i en undersökning inte kan inhämtas.

- Saknas alla värden för en individ är det fråga om **objektsbortfall**.
- Saknas enbart vissa värden, handlar det om **partiellt bortfall**.

Objektsbortfall

Följande vägda bortfallsmått har använts vid beräkning av objektsbortfallens storlek:

$$\text{Bortfallsandel} = 1 - \frac{\sum_S d_k}{\sum_S d_k + \sum_B d_k + u \sum_O d_k}, \text{ där } d_k \text{ är designvikten och}$$

u är andelen med okänd status som tillhör målpopulationen. I denna undersök-

ning har andelen med okänd status som tillhör målpopulationen skattas utifrån information från de svarande.

Summeringarna i detta bortfallsmått har gjorts över följande delmängder:

S: Element tillhörande målpopulationen för vilka fullständiga eller partiella svar erhållits.

B: Element tillhörande målpopulationen som utgör objektbortfall.

O: Element vars målpopulationsstatus är okänd

Tabell 3. Objektbortfall för viktiga redovisningsgrupper

Redovisningsgrupp	Objektbortfallets storlek (%)
Stratum (kön * program)	
Män, Bygg och anläggning	65,7
Män, Barn och fritid	63,1
Män, El och elektronik	60,4
Män, Fordon och transport	57,1
Män, Handel och administration	65,7
Män, Hotell och turism	64,5
Män, Hantverk	57,2
Män, Industritekniska	59,4
Män, Naturbruk	48,2
Män, Restaurang och livsmedel	60,9
Män, Riksrekryterande utbildning	65,7
Män, VVS och fastighet	63,5
Män, Vård och omsorg	56,0
Kvinnor, Bygg och anläggning	58,1
Kvinnor, Barn och fritid	54,1
Kvinnor, El och elektronik	61,5
Kvinnor, Fordon och transport	50,7
Kvinnor, Handel och administration	61,6
Kvinnor, Hotell och turism	58,9
Kvinnor, Hantverk	61,7
Kvinnor, Industritekniska	47,2
Kvinnor, Naturbruk	55,2
Kvinnor, Restaurang och livsmedel	56,1
Kvinnor, Riksrekryterande utbildning	48,6
Kvinnor, VVS och fastighet	70,4
Kvinnor, Vård och omsorg	59,1

Typ av betygsdokument	
Yrkesexamen med grundläggande behörighet till högskolestudier	51,7
Yrkesexamen utan grundläggande behörighet till högskolestudier	59,6
Studiebevis om minst 2500 poäng	67,8
Ej avgångna	68,5
Totalt	59,8

Åtgärder för att reducera bortfallet

SCB har använt en kontaktstrategi där målet varit att ge urvalspersonerna möjlighet att svara via olika kanaler. I första hand en webbenkät men i påminnelsearbetet också via pappersenkät och slutligen till ett suburval också via telefonintervju. Mätinstrumentet framställdes med ambitionen att vara kort, tydligt och enkelt att besvara. Tre påminnelser skickades ut efter första utskick-
et, innan telefonintervjuerna startade.

Partiellt bortfall

Partiellt bortfall kan bero på att frågan är svår att förstå, är känslig, att uppgiftslämnaren glömmer att besvara frågan, att lämpligt alternativ saknas eller att instruktionerna vid hoppfrågor misstolkas. Till partiellt bortfall räknas även dubbelmarkeringar och svar som inte kan tydas. I denna undersökning varierade det partiella bortfallet mellan 0,2 och 6,2 procent. För de flesta frågorna var andelen partiellt bortfall ungefär 1 procent. Frågan med högst partiellt bortfall handlade om hur många veckor under första kvartalet 2015 man varit arbetslös. Det kan vara svårt att minnas och dessutom föregicks frågan av en selektionsfråga om man hade varit arbetslös överhuvudtaget under första kvartalet 2015. Frågor som föregås av selektionsfrågor (s.k. hoppfrågor) genererar ofta ett högre partiellt bortfall.

Metoder för bortfallskompensation

För att kompensera för objektsbortfallet har en *kalibreringsestimator* använts (se avsnittet om estimation under 2.2.1 *Urval*). Om bortfallet skiljer sig från de svarande med avseende på undersökningsvariablerna så kan skattningarna som grundar sig på enbart de svarande bli skeva.

I korthet består kalibreringstekniken i att utnyttja registervariabler som hjälpvariabler till att ”vikta upp” underrepresenterade grupper. De bildade kalibreringsvikterna är sådana att uppräknningen ger exakta skattningar av de hjälptotaler som bildas av hjälpvariablerna. Om t.ex. män är underrepresenterade bland de svarande och kön används i kalibreringen kommer männen att få större vikt än kvinnor och skattningarna kommer att överensstämma med antalet män och kvinnor i rampopulationen. Hjälptotalerna skapades utifrån Registret över totalbefolkningen, Skolverkets elevregister och Inkomstregistret.

Genom att utnyttja ett antal hjälpvariabler som bedömts vara högt korrelerade med de viktigaste undersökningsvariablerna samt de okända svarssannolikheter-
na har målet varit att begränsa och förhoppningsvis reducera bortfallsfelen. När
metoden används på rätt sätt ger den minskad stickprovsvarians och minskade
bortfallsfel hos skattningarna.

I kalibreringen användes följande hjälpvariabler:

*Kön × yrkesprogram + betygsnivå + utländsk bakgrund + huvudman +
disponibel inkomst + ortstorlek*

2.2.5 *Bearbetning*

Dataregistrering och kodning

Registrering av data sker genom att inkomna enkäter läses in maskinellt
(skanning). Skanningprogrammet kontrollerar så att valida värden registreras
vid skanningen. De värden som faller ut som fel i dessa kontrolleras rättas upp
manuellt med stöd av skanningprogrammet, s.k. verifiering.

Eftersom nästan alla variabler i undersökningen är kategoriska med slutna
svarsalternativ bör inte skanningen ge upphov till några stora fel vid registrering
av data. Givetvis uppstår dock fel, därför görs granskning av skannade data (se
avsnitt granskning och rättning). Viss kodning av öppna svar har gjorts i
undersökningen. Det gäller främst huvudsaklig sysselsättning där möjligheten
till att lämna öppet svar varit till för sysselsättning som inte passat in bland de
fasta svarsalternativen. Men i vissa fall har de öppna svaren gått att koda om till
någon befintlig kategori av fast svarsalternativ. Detsamma gäller frågan om
vilken typ av utbildning urvalspersonen gått.

Granskning och rättning

Efter verifieringen görs ytterligare kontroller av registrerade data. Logiska
kontroller görs så att svar på olika frågor inte är orimliga i förhållande till
varandra. I de fall där endast ett svarsalternativ är tillåtet kontrolleras så att inte
dubbelmarkeringar finns. Rättning av dubbelmarkeringar för kategoriska
variabler sker efter en viss prioritetsordning eller i vissa fall slumpning mellan
två svar. I vissa fall sker rättningen utifrån svaren på andra frågor i enkäten.
Partiellt bortfall (saknade värden) redovisas i en egen kategori i publicerade
statistiktabeller, men räknas inte med i Temarapporten. Ingen imputering av
saknade värden har gjorts.

Framställning av resultat

Punktskattningar och konfidensintervall har beräknats med hjälp av ett av SCB
egenutvecklat estimationsprogram. Det är svårt att bedöma effekten av de fel
som kan uppstå vid bearbetningen. Ingen studie har gjorts för att försöka
bedöma storleken av denna felkälla.

2.2.6 *Modellantaganden*

Statistiken beror inte av andra modellantaganden än de som tidigare angivits
under avsnittet 2.2 *Osäkerhetskällor*.

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

Resultaten från undersökningen presenteras i en temarapport ”Yrkesprogrammen i backspegeln – Arbete och studier ett år efter gymnasieskolan” där utvalda frågor redovisas som andelar utan konfidensintervall (urvalsosäkerhet). Istället redovisas skattningar med konfidensintervall i Exceltabeller på produktsidan www.scb.se/uf0548. Av sekretesskäl redovisas inte resultat som bygger på 3 observationer eller färre. Skattningar med för stor urvalsosäkerhet redovisas inte, dvs. där konfidensintervallet täcker värdet noll för parameterskattningen.

B.3 Aktualitet

3.1 Frekvens

Detta är första gången undersökningen genomförs. Det finns inga planerade framtida undersökningsomgångar.

3.2 Framställningstid

Referensperiod för huvudsakliga parametrar i undersökningen är mätveckan 6-12 april 2015. Insamlingen av statistiken skedde under april 2015 – juni 2015. Statistiken publicerades den 30 november 2015 vilket medför en framställningstid på 7,5 månader.

3.3 Punktlighet

Statistiken publicerades enligt tidsplanen.

B.4 Jämförbarhet och sammanvändbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

Ej relevant eftersom detta är första gången undersökningen genomförs.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

Det råder jämförbarhet mellan olika grupper i populationen förutsatt att det

- inte finns mode-effekter, eller
- att det är likartade effekter inom alla grupper om det finns mode-effekter.

De kontroller som gjorts på insamlat datamaterial indikerar att det kan finnas mode-effekter för vissa attitydfrågor men något experiment för att utreda detta har inte genomförts inom ramen för denna undersökning.

4.3 Sammanvändbarhet med annan statistik

I november 2014 publicerades resultat från undersökningen Inträdet på arbetsmarknaden där gymnasieavgångna med och utan slutbetyg 2010/11 samt 2012/13 undersöktes. Delpopulationen som gick ut 2012/13 besvarade frågorna knappt ett år efter gymnasiestudiernas avslut, de flesta frågor avseende en mätvecka i april 2014.

Dessa resultat särredovisades för yrkesförberedande program och de resultaten bör vara jämförbara med resultaten i denna undersökning. Inträdet på arbetsmarknaden finns publicerat på SCB:s webbplats, www.scb.se/uf0512.

Statistiken är redovisad enligt bestämda redovisningsgrupper inom det socialstatistiska systemet (ENAR), förutom variabeln *ålder* som exkluderats då samtliga individer i populationen faller inom samma åldersgrupp.

Det går också att beställa annan jämförbar statistik genom att utnyttja SCB:s registerdata. Till exempel kan de urvalspersoner som deltagit i undersökningen följas upp i en registerstudie.

B.5 Tillgänglighet och förståelighet

5.1 Spridningsformer

Statistiken publiceras som en Temarapport ”Yrkesprogrammen i backspegeln – Arbete och studier ett år efter gymnasieskolan” där utvalda frågor redovisas och kommenteras. På SCB:s webbplats finns också en statistiknyhet med de viktigaste resultaten samt Exceltabeller där en fullständig redovisning av undersökningens resultat finns.

5.2 Presentation

Statistiken presenteras i form av tabeller, diagram och text.

5.3 Dokumentation

Framtagningen av statistikregistret och statistiken beskrivs i *SCBDOK*. Statistikens kvalitet beskrivs i föreliggande dokument, *Beskrivning av statistiken (BaS)*. Detaljerad information om mikrodata finns beskrivet i *Dokumentation av mikrodata (MetaPlus)*. Samtliga dokumentationer finns att tillgå senast två månader efter publiceringsdatum (30 november 2015) på SCB:s webbplats, www.scb.se/uf0548.

5.4 Tillgång till primärmaterial

Primärdata för enskilda individer finns sparade. Specialbearbetningar kan utföras på uppdragsbasis. Forskare, utredare m.fl. kan få ev. tillgång till avidentifierat mikrodatamaterial efter en särskild prövning.

5.5 Upplysningstjänster

Mattias Fritz, enheten för utbildning och arbetsmarknad vid SCB.
Telefon: 019-17 62 67 e-post:
E-post: fornamn.efternamn@scb.se